

Andrej Šegula, *Pedagoški postopki v odnosu do avtoritete in pokorščine v Frančiškovi duhovnosti*, doktorska disertacija, Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani 2005, XIII + 414 str.

Andrej Šegula odpira v disertaciji aktualno vprašanje avtoritete, ki ga postavlja v dinamičen odnos do zaobljube pokorščine pod vidikom sodobnih pedagoških dilem. Na podlagi lastne življenjske izkušnje postavi hipoteze in ugotovitve v kontekst Frančiškove duhovne paradigme, ki predstavlja vodilo celotnega dela. Naloga vsebuje pet logično oblikovanih poglavij, ki se med seboj lepo dopolnjujejo in nadgrajujejo.

V prvem poglavju dokaj obsežno in poglobljeno obdela pojmovanje avtoritete, vzgoje in pokorščine v dokumentih 2. vatikanskega koncila in drugih, zlasti na Frančiškovi duhovnosti temelječih cerkvenih dokumentih, ki so relevantni za obravnavano temo. Pri predstavitvi dokumentov upošteva namen, področja in vsebinske poudarke, hkrati pa tudi kronologijo nastanka, kar bralcu omogoča, da sledi dinamiki razvoja razumevanja vprašanj, ki se navezujejo na vzgojo za redovno zaobljubo pokorščine v Cerkv. Ob tem velja omeniti pomembnost uvodnih podpoglavij, kjer avtor na podlagi relevantne literature razloži pojma avtoritete in vzgoje ter ju postavi v edukativni kontekst, ki ga pozneje vse-skozi upošteva.

Drugo poglavje avtor nameni Frančišku kot primarnemu in temeljnemu viru duhovnega izročila, kjer koreninijo edukativne dejavnosti minoritov in drugih frančiškanskih skupnosti. Tu izpostavi Frančiškov odnos do Boga in Cerkev ter do človeka, zlasti do bratov v redovni skupnosti in do narave oz. stvarstva. S tem dobiva avtoriteta in pokorščina duhovno razsežnost, na kateri temeljijo ugotovitve ostalih poglavij. Konkretizacijo in podrobnejšo analizo Frančiškovega pojmovanja pokorščine najdemo v tretjem poglavju. Pri tem uporablja tako primarno kot sekundarno literaturo, kar daje nalogi značaj originalnosti in aktualnosti.

Dokaj specifična izhodišča iz drugega in tretjega poglavja v naslednji vsebinski enoti avtor razširi in postavi v kontekst sodobnih družbenih in edukativnih izzivov. Pri tem se opira na raziskave in analize iz slovenskega, delno pa tudi iz širšega srednjeevropskega prostora. Vrednotni sistemi mladih ter življenjske navade in različni vzgojni slogi večinoma ne gojijo pozitivnega odnosa do avtoritete, zato se redovni vzgojitelji srečujejo s težko premostljivimi dilemami. Avtor ugotavlja, da je razkorak med »navdušenjem nad Frančiškovo duhovnostjo« in »togim pojmovanjem avtoritete v redovnih skupnostih« za marsikateroga mladega kandidata prevelik ter ga lahko pripelje celo do osebne stiske in krize (305-306).

Avtor seveda ne ostane pri goli ugotovitvi omenjenega razkoraka, marveč v naslednjem, petem poglavju, oblikuje smernice, ki obetajo ustrezne rešitve. Razkorak med različnimi pojmovanji avtoritete predstavlja izziv tako za edukanda kot vzgojitelja. V tem kontekstu se vse močneje pojavlja potreba po prenovi odnosa med vzgajancem in vzgojiteljem (328).

Ena temeljnih dimenzij te prenove vsebuje spoštovanje in upoštevanje »predredovne« osebne zgodovine in življenjskih izkušenj kandidata, pa tudi njegovih nagibov in pričakovanj, na podlagi katerih se je odločil za formacijo in življenje v redovni skupnosti. Drugo razsežnost prenove vzgoje za pokorščino naj-

demo v senzibilni pedagoški postopnosti pri uvajanju kandidatov v redovno življenje. Aplikacijo in konkretizacijo v predhodnih poglavjih dognanih spoznanj avtor predstavi na primeru vizije minoritskega vzgojnega delovanja s poudarkom na Slovenski provinci, ki tesno sodeluje z ostalimi skupnostmi v srednjeevropskem prostoru. V tem delu se avtor ne izogiblje problematiziranju možnih zlorab pri vzgoji za pokorščino – tako s strani vzgojitelja kot s strani vzgajanca, hkrati pa smiselno in prepričljivo izpostavi pomen samovzgoje in religiozne razsežnosti redovnega življenja.

Večji del disertacije temelji na poglobljeni in kritični analizi dokumentov 2. vatikanskega koncila ter ostalih cerkvenih in minoritskih dokumentov, ki so relevantni za obravnavano temo. Ta analitični vidik deloma sproti, izraziteje pa v zadnjih poglavjih reflektira skozi prizmo sodobnih pedagoških in psiholoških spoznanj, s pomočjo katerih skuša oblikovati vizijo vzgojnih dejavnosti v povezavi z avtoriteto in pokorščino pri redovnih skupnostih, ki se navdihujejo s Frančiškovo duhovnostjo.

Veliko bogastvo dajejo nalogi štirje avtorizirani intervjuji, s katerimi avtor teoretična spoznanja nadgrajuje z dimenzijo izkustvene edukacije za življenje v redovni skupnosti. Intervjuvanci so izbrani načrtno ter z namenom poglobiti in konkretizirati ključne teoretične hipoteze. Tako je avtor intervjuval minoritskega tajnika za vzgojo, ki ima v svoji vlogi vpogled v problematiko vzgojnih dejavnosti v svetovnem merilu. Drugi intervjuvanec je bil deležen »predkoncilске« redovne formacije in zastopa starejše generacije. Tretji intervjuvanec je misijonar v Izmiru, ki se je formiral po 2. vatikanskem koncilu in prihaja iz tradicionalne podeželske družine. Četrty, najmlajši intervjuvanec pa prihaja iz »enostarševske« mestne družine. Izbor intervjuvancev avtorju tako omogoča, da izkustveno dopolni vsa temeljna vprašanja, ki so povezana z dilemami vzgoje za pokorščino v minoritskih skupnostih s karakteristiko srednjeevropskega kulturnega prostora. Intervjuji seveda ne zagotavljajo empirične preverljivosti. V smislu »študija primera« pa so odgovori intervjuvancev dragocen prispevek, ki celotni nalogi dajejo podstat konkretnosti in smiselne aplikativnosti. Z nekoliko več interpretativnega tveganja in poguma pri obdelavi intervjujev pa bi avtor lahko spodbudil bralca do še globljih spoznanj. Zlasti v petem poglavju, kjer gre za pedagoške in psihološke vidike vzgoje za pokorščino, bi bilo možno nekatera vprašanja bolj problematizirati. S tem bi se morda sicer izgubilo nekaj »vizionarske gotovosti«, dobil pa bi se globalni vtis, da je pri oblikovanju smernic avtor resno upošteval vse pomembne dejavnike, ki vplivajo na vzgojo za pokorščino.

Doktorska disertacija »Pedagoški postopki v odnosu do avtoritete in pokorščine v Frančiškovi duhovnosti« pomeni dragocen prispevek h kakovostnejši formaciji za življenje v redovnih skupnostih. Čeprav naloga ni izrazito pedagoška, je vidik vzgojnosti, ki ga smiselno zaokroži v petem poglavju, vseskozi navzoč. Njena kakovost se izraža zlasti v avtorjevi sposobnosti, da je teoretično zelo dobro utemeljene in dokumentirane ugotovitve transformiral v aplikativno in uporabno konkretnost.

Izr. prof. dr. Stanko Gerjolj